

ІэпыІэгъур афагъэпсыгъ

2022-рэ илъэсым иапэрэ мэхит кыкӀоцӀ Адыгеим щыпсэу унэгъо 1358-мэ ны
мылкъум исертификат афагъэпсыгъ. Ахэм ащыцэу 756-мэ апэрэр, унэгъо 602-мэ
ятӀонэрэ ыкӀи яцэнэрэ сабийхэр къафэхъугъэх.

Ны мылкъур ыгъэфедэмэ зышӀоигъоу
лӀэу тхылъыр къэзытыгъэхэм ахъцэу
афатӀупщыгъэр псэумкӀи сомэ миллион
498-рэ мин 324-м ехъу.

Анахыбэу ны мылкъур зыпӀауагъа-
хъэрэр псэукӀэ амалэу ялэр нахышӀу
шыгъэныр ары. Ащ фэдэ гухэлъ ялэу
унэгъо 898-мэ тхылъхэр агъэпсыгъэх.
Ар сертификатыр кызыратыгъэхэм
япроцент 60-м ехъу. Ны мылкъум кы-
хэхыгъэ ахъцэр мазэ кӀэс къафӀкӀонэу
унэгъо 526-мэ лӀэу тхылъхэр къатыгъэх,
кӀэлэцӀыкӀум гъэсэныгъэ егъэгъотыгъэ-
ным пӀэузгъахэмэ зышӀоигъор 66-рэ
мэхъу, ным ипенсие зыщызӀукӀэрэм
зыгъэкӀуагъэр зы унагъу.

Шъугу кӀэтэгъэкӀыжъы, ны мылкъум
фэгъэхыгъэ программэм кыщыдӀэлъы-
тэгъэ ахъцэр кӀэлэцӀыкӀур еджапӀэм
чӀэмыхъзэ гъэсэныгъэ егъэгъотыгъэным,
сӀкъатныгъэ зилэ сабыир щыӀэныгъэм
хэгъэгъозэгъэным пае ищыкӀэгъэщтхэм
е псэупӀэ кырацӀэфынэу банкым чыфэ
кыӀахыным пае апэрэ взносэу ашы-
щтым апӀауагъэханэу унагъохэр фитых,
ащ кыхэхыгъэ ахъцэ мазэм къафӀкӀонэу
агъэпсын амали ялэ хъугъэ. Мыхэм
анэмыкӀэу программэм кыщыдӀэлъыта-
гъэхэм ащыц пӀэуигъахэмэ зышӀоигъор
сабыим ыныбжэ илъэси 3 мэхъуфӀкӀэ
ежэн фае.

БлэкӀыгъэ илъэсым кыщыублагъэу
ны мылкъум исертификат икыдэхын
лофшӀэгъу мѐфи 5-кӀэ гъэпсыгъэ хъунэу
унашӀо кыдэкӀыгъ. Джащ фэдэу уна-
гъом ны мылкъур ыгъэфедэнэу лӀэу
тхылъыр кызытыкӀэ, мѐфи 10 нахыбэ
темышӀэу тхылъхэр фэгъэпсыгъэнхэ фаеу
ащ кыщцӀо.

УФ-м ПенсиейкӀэ ифонд
и Къутамэу АР-м щыӀэм
ипресс-кӀулыкӀу.

КӀэлэцӀыкӀу ибэхэм ялофыгъохэм афэгъэхыгъагъ

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Ситуационнэ гупчэ зӀукӀэу щыкӀуагъэр
зыфэгъэхыгъагъэр «КӀэлэцӀыкӀу ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышъхъарымытыжъхэм
зычӀэсыщтхэ унэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкӀэ лофтхъабзэхэм ягъэцӀкӀэн» зыфилорэ лофыгъор
ары. Адыгеим и Лышъхъэу КъумпӀыл Мурат ар зэрицагъ.

лофыгъом итегушыӀэн хэлэжъагъэх
министерствэхэм ыкӀи ведомствэхэм
ялэшъхъэтетхэр, республикэм имуници-
палитетхэм япащэхэр. ПсӀэзэ шъхъалэр
кӀэзышыгъэр Адыгэ Республикэм псӀ-
оӀэшынымкӀэ, транспортымкӀэ, ЖК-мкӀэ
ыкӀи гъогу хъызмэтымкӀэ иминистрӀэу
Валерий Картамышевыр ары.

Адыгэ Республикэм псӀоӀэшынымкӀэ
и Министерствэ кызыратыгъэмкӀэ,
мы илъэсым зыныбжэ илъэс 18-м нэсы-
гъэ кӀэлэцӀыкӀу ибэ 401-мэ зычӀэсыщт-
хэ унэ арагъэгъотыным ифитыныгъэ ял.

2022-рэ илъэсым программэм сомэ
миллион 117,7-рэ пӀэухъащт, ащ щы-
цэу сомэ миллион 100-р республикэ
бюджетым кыхагъэкӀыщт, сомэ милли-
он 17,7-р федеральнэ бюджетым кы-
кӀыщт. Ащ нэмыкӀэу республикэ бюдже-
тым сомэ миллион 5 ахъцэ тедзэу
кыхагъэкӀыщт. А мылкъур зӀкӀэ зыпӀэ-
лухъащтыр кӀэлэцӀыкӀу ибэ 95-мэ зычӀэ-
сыщтхэ унэхэу аӀӀагъэхъащтхэр ары.

Нэужым чыпӀэхэм программэр гъэ-
цӀагъэ зэращыхъурэм фэгъэхыгъэу
къалотагъ кӀалэхэмрэ районхэмрэ ялэ-

шъхъэтетхэм. Ахэм зэрэхагъэунэфыкӀы-
гъэмкӀэ, бэдзэр уасэу унэхэм ялэм
зэрэхахъорэм лофыгъошхо кыпӀэкӀы.
НепӀкӀэ фӀтэр 43-рэ къащӀэфыгъ, ШӀ-
уджэн районым фӀтэр 24-рэ зыхэхъэрэ
унэм ишӀын щӀӀо.

КӀэуххэр зӀфыхысыжъхъзэ респу-
бликэм и Лышъхъэ кызыратыгъэщыгъэм-
кӀэ, пӀэрыхъу горӀхэр щыӀэхэми, икӀоу
социальнэ пшӀэрылхэр шӀоӀырым
гъэцӀагъэ зыхъунхэм тишӀыпкӀэу ты-
дӀэлэжъэн фае.

«Муниципалитетхэм япащэхэр, рай-

он гупчэхэмрэ цыф псэупӀэ инхэмрэ
нахъ чанэу псӀоӀэшыныр ащызэ-
хашъуц. Инфраструктурэ зилэ чыгу
лахъхэр къафыхъужъыгъэкӀых, унэхэр
зышыщтхэри джащыгъум кӀэӀоштых.
ПӀшӀорыгъэщыцэу фӀтэрхэр кызылӀкӀэ-
гъэхъэгъэнхэм фэгъэхыгъэ зӀзэгъы-
ныгъэхэр адӀэшъушых. Социальнэ
лӀэныкъомкӀэ программэ заулэ тӀгъэ-
цӀкӀэ: сабыибэ зэрыс унагъохэм,
къуаджэхэм лоф ащызышӀлэрэ специа-
листхэм, зӀхӀтӀэкӀоным нэсыгъэ унэ-
хэм къачӀащыхэрэм зыщыпсэушӀтхэр
аӀӀагъэхъэгъэнхэ фае. Унэу дгъэ-
псыхэрэр ящыкӀэгъэщтых», — кыӀуагъ
КъумпӀыл Мурат.

Генеральнэ планым тетэу унэхэр
ашынхэу, микрорайонкӀэхэм социальнэ
псӀуальхэр ащагъэуцунхэу республикэм
и Лышъхъэ пшӀэрылх кыгъэуцугъ.

АР-м и Лышъхъэ ипресс-кӀулыкӀу

**Нэклубгъор зыгъэхъазыргъэр
ТХЪАРКЪОХЪО Адам.**

Республикэм ибанынгъэ
нъхьагъхэм ащыц

Сыд фэдэрэ къиныгъуи хэкIыплэ къыфагъоты

Экономикэ къиныгъохэм ямылбытыгъэу, пшъэдэкIыжъэу ыхьырэмкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Адыгейский пивобезалкогольный завод «АСБИР» зыфилорэр бэдзэршыплэм чыплэу щибубытыгъэм тетэу мэлэжъэ. Бэмышлэу ащ тыщылагъ ыкIи заводым ипачэ игуадзэу Шьонтыжъ Зарэрэ финансхэмкIэ идиректорэу Нэхэе Сусаннэрэ гуцылэгъу тафэхъу.

ЗэрэщытымкIэ, сыд фэдэрэ Iофышхуи анахъ цыкIумкIэ рагъажъэу хабзэ. Джащ фэд, пивэр ыкIи узымыгъэуташорэ шьонхэр къэзышлырэ мы заводыр 2011-рэ илъэсым унэе фирмэ цыкIоу агъэпсыгагъ. Адыгэкъалэ иапэрэ предприниматель зэшъхэгъусэхэу Шьонтыжъ Аслъанрэ Фатимэрэ зэхащэгъ. Нэужым а IофшIэныр яклалэу Нурбый лыпгэкIотагъ ыкIи игъорыгъозэ джырэ лъэхъаным диштрэ оборудованиер зычIэт заводышхо зэтыригъэпсыхъан ылъэкIыгъ. ГухэкI нахъ мыслэми, илъэситIукIэ узэкIэлэбжъымэ, игъонэмысэу ащ идунай ыхъожъыгъ. Рыхыжъэгъэ Iофыр ежъ лыпгэкIотэнэу мыхъугъэми, зэрэфэягъэм тетэу непэрэ пащэхэр мээкIох.

ЗегурьIохэу, зилофшIэн фэшыпкъэхэу, шу зыльэгъухэу заводым щаугъоигъэхэм яшIуагъэкIэ илъэс зэкIэлъыкIохэм къыдагъэкIырэм хагъэхъон, ащ дакIоу фирменнэ тучанхэу «Адыгейское пиво» зыфилорэм ясетъ зырагъэушъомбгъун алъэкIыгъ. Илъэсым къыкIоцI ащ фэдэ тучани 120-рэ Адыгеим ыкIи Краснодар краим къащызэлуахыгъэу мэлэжъэх. ПстэумкIи мыщ нэбгыри 150-рэ фэ-дизмэ Iоф щашIэ (ащ щыцэу завод кIоцIым нэбгырэ 30).

— Заводэу «АСБИР» зыфилорэм мазэм продукцияе тонн 1500 къыдигъэкIын амал иI, — къелуатэ Шьонтыжъ Зарэ. — Ащ хэдгъэхъон амал къытэ-зытыгъэр шьонхэр зыщырагъа-хъорэ германскэ линиякIэу илъэс 1,5-кIэ узэкIэлэбжъымэ дгъэуцугъэр ары. Мы уахътэ тонн 500 фэдиз къэдгъэхъа-зырырэр. Апэ пивэр, псы Iэ-

шур, квасыр литрэ 25-рэ, 30, 50 зэрыфэхэрэ кегхэм арытэу къэтшыштыгъэ. Джы пивэ лъэпкъ 20 къыдэтэгъэкIы: «Адыгейское фирменное», «Чешское», «ГОСТ», «Немецкое», «Жигулевское», «Темное», «Пшеничное», нэмыкIхэри. Мыхэр зэкIэ литрэныкIоу зэрыфэрэ бэшэрэбхэм арытых. Джащ фэдэу узымыгъэуташорэ псы-лэшлэхэу «Груша», «Лимонад», «Мохито», квасыр, сокхэу «Ягодный микс», «Мультифрукт» къэтэшых.

ПивэшI заводым ипачэ игуадзэ къызэриIуагъэмкIэ, псы къызэрыкIоу къабзэу кулэрхэм арытэу (литрэ 19) къагъэхъа-зырырэри етIупшыгъэу зэбгырашъы. Ар чIычIэгъым метрэ 260-рэ икууагъэу къычIащ. Къашлырэ продукцияхэм язытет шепхъэшлэхэм адиштэнымкIэ мы псы къабзэу агъэфедэрэм мэхъанэ-шхо иIэу щыт.

Гуцылэр лыпгэкIотагъ финанс директорэу Нэхэе Сусаннэ:

— Продукциеу къыдэдгъэкIырэр апэрэ мафэхэм къащегъэжъагъэу тиреспублэкэ, Краснодар краим, Ростов ыкIи Воронеж хэхухэм дэгъоу ащыIокIы. Нэужым гъогур пхырытщыгъ Сыбыр, Къырым ыкIи хы Шу-цIэ Iушъом. Тучанышхохэу «Магнит», «Пятерочка» зыфэпIощт-хэми типпродукцие ащыбгъотыщт.

Пандемиер зыщылэгъэ илъэс-хэм, джыри санкциеу Урысыем къытыралъхъагъэхэм апкъ къыкIыкIэ экономикэр чыплэ кIын зэритыр мыхэм аблэкIыгъэп.

— Къиныгъо дэдэ зыщызэ-пытчыгъэр коронавирусыр зыщылэгъэ илъэситIур ары, — къелуатэ Шьонтыжъ Зарэ. —

Сыда плэмэ, тэ къыдэдгъэкIырэ продукциер цыфым нахъ ищыкIагъэу щытхэм ахахъэрэп. Цыфхэм дунаим техъухъэрэр къагурымылоу унэхэм арысхэу, сатыушыныр лъымыкIуатэу щытыгъ. Джащ дэжым типпродукцие IумыкIэу, IофшIэныр зэтетыгъ. Федэ къэмыхъымэ, лэжъапкIэри зэрямытышъуштыр гъэнэфагъэ. А чыплэ кIыным тикIынымкIэ къэралыгъо Iэпы-лэгъум ишIуагъэ къытэкIыгъ. ФэгъэкIотэн зилэ ахъцэ чIыфэ къытатыгъ. Тхыльхэм ягъэпсын-кIэ Адыгэкъалэ иадминистра-цие ылъэкI къыгъэнэгъэп, ащкIэ лъэшэу тафэраз.

Зарэ игуцылэхэм къахегъэ-хъожъы Сусаннэ:

— Санкциехэми яягъэ къы-тэкIыгъ. Сырбэу тызэрэлажъэрэм ипроцент 50-р IэкIыб къэралыгъохэу Германияем, Австри-ем, Бельгием, Англием къарыт-щыттыгъэ. Ахэр солодыр ыкIи хмелыр арых. Джы тэ тимы-закъоу, ахэр къытфэзыщэщты-гъэхэри хэкIыплэхэм алъыхъун-хэ фае хъугъэ ыкIи Урысыем къышъыдагъэкIырэ «базовэ со-лод» зыфалорэмкIэ ащышхэр зэблэтхъугъ. Ау анахъ тшIоло-фыгъэр къэтшырэ пивэм илэ-шлугъэ, итеплэ, изытет зэмы-хъокIыныр, типпродукцие кIа-сэхэм ар зэхамышIэныр ары-гъэ. Къыхэгъэщымэ сшIоигъу ар къызэрэддэхъугъэр.

Тигуцылэгъухэм зэрэхагъэу-нэфыкIыгъэмкIэ, а зэхъокIы-ныгъэ пстэури уасэхэмкIэ по-литикэм егоуагъэх. Бэдзэршы-плэм ежъ къегъэнэфэ — ана-хъэу къызкIэлъэлэхъэрэри уасэ-хэри. Арышъ, о зэрэпшIоигъоу уипродукцие уасэ фэпшышъу-щтэп. Сыд фэдэрэ кIыныгъо

къэуцуми, апсэ зыхалъхэгъэ унэгъо бизнесыр къызэтырагъэ-нэным, бэдзэршыплэм чыплэ щалыгыным анаэ тырагъэтыщт, ищыкIагъэмэ, джыри къэралы-гъо Iэпылэгъур къызфагъэфедэ-щт.

— ЫпшъэкIэ къызэрэщытIуа-гъэу, пивэшI заводэу «АСБИР» зыфилорэр унэе хъызмэтшIа-плэу щыт, — ело Сусаннэ. — Сырыгушхоу къыхэгъэщымэ сшIоигъу мы Iофыр лъызгъэ-кIотэщт ныбжыкIэхэр къызэ-рэткIэхъухъэхэрэр. Зарэ нэ-бгыритф иI, кIэлитIурэ пшъэ-шыщрэ.

— Анахыжъ пшъашъэм ла-бораторнэ лъэныкъор нахъ шIогъэшIэгъон, — гушIозэ Зарэ къелуатэ. — Ащ къыкIэлъы-кIорэ пшъашъэр технолог Iэна-тIэм фэтэгъэхъазыры. Илъэси 7 зыныбжъ шъаом предприни-

матель шэныр лъэшэу къыхэщы ыкIи, тызэрэщыгугъыремкIэ, ар генералынэ пащэ хъунэу ары. Ятэжъ ар егъасэ. Адрэ кIалэр джыри цыкIу.

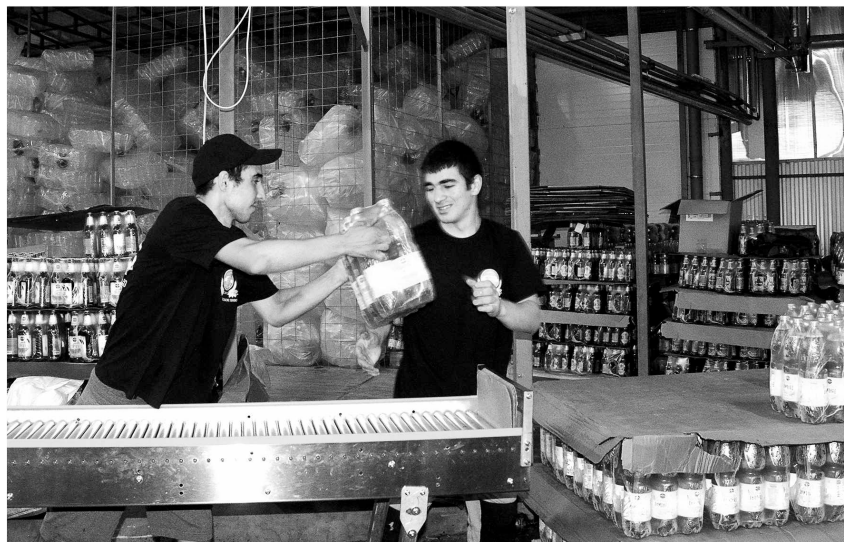
Заводыр ылъэ пытэу зытеу-цо лъэхъаным, джыри Шьон-тыжъ Нурбый псаузэ, шIушIэ фондэу «Доброе дело» зы-филорэр 2018-рэ илъэсым зэ-хищэгъагъ. Джы къызнэсыгъэ-ми ащ Iоф ешIэ, Зарэ ипрези-дент. Фондым анахъэу ыналэ зытыригъэтыхэрэм ащыщ сабы-ибэ зэрыс унагъохэу зигъот макIэхэр, джащ фэдэу кIэлэ-цыкIу Iыгъыплэхэм, еджаплэ-хэм, спортсменхэм, нэмыкIхэми Iэпылэгъу афэхъух.

Нурбый зэхышъагъэхэм ащыщ футбол командэу «АСБИР» зыфиусыгъэр. Мыр Адыгэкъалэ ихэшыпыкIыгъэ командэу щыт, республикэми, районми ащызэ-хэцэрэ зэнэкъокъухэм ахэла-жъэ, текIоньгъэхэри къыдехых. Адыгэ Республикэм футболым-кIэ и Кубок командэу «АСБИ-РЫМ» 2020-рэ илъэсым къы-фагъэшъошагъ. Мы командэр зэхэтыным пивэшI заводым иллыкIохэм анаэ тырагъэты.

КIэухым мы заводым иIоф-шIэн фэгъэхъыгъэу къыхэгъэ-хъожъымэ сшIоигъу илъэс зэ-кIэлъыкIохэм зэнэкъокъу-къэ-гъэлъэгъон зэфэшъхъафхэм зэрахэлажъэхэрэр ыкIи текIо-ныгъэ къызэрэащыдихьырэр. Ар къаушыхъаты урысые ыкIи дунэе къэгъэлъэгъонхэм къащыфагъэ-шъошэгъэ тынхэм.

ЮШЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр Юшынэ Аслъан тырихыгъэх.

НЭХЭЕ Аслъан: «Псэуплэп тшлырэр, щылэныгъэр тэгъэпсы»

Мы мафэхэм иубилей хигъэуэфыкыгъ Урысыем, Адыгеим ыкли Пшызэ шьолыр язаслуженнэ псэолъэшлэу, «Краснодарская-1» зыфилорэ хызмэтшлалэм ипашэу, Краснодар икьэлэ Думэ идепутатэу, экономикэ шлэныгъэхэмкэ кандидатэу Нэхэе Аслъан.

Ар бэдзэогъум и 13-м 1957-рэ илъэсым Теуцожь районым ит къуаджэу Пэнэжыкыуае кышхыгъ. Ятэ, Нэхэе Юсыф, Теуцожь райком комсомолым иапэрэ секретарыгъ, нэужым селпом итхьамэтагъ, совхозым ипашэ игуадзэу лэф ышлагъ. Янэу Нурыет кыгъэшлагъэм инахыбэм къоджэ тхылъеджаплэм лэф щышлагъ. Специалист кызырэкыуае щыригъажыи, пэщэ лэнатлэм нэсыгъагъ, АР-м культурэмкэ изаслуженнэ лэфыш.

Аслъан зэишхыгъ анахыжы. Ицлыкыгъом кышхыгъагъэу клэу зыгорэ зэригъэшлэу икласэщыгъ, еджэныр шлу ыльэгъуштыгъ, анахыу хысапыр, физикэр, химиир дэгъоу ышэщыгъэх, ахэмкэ олимпиадэхэм ахэлэжэщыгъ. А зэпстэу-мэ адалоу спортымы пылтыгъ, зэнэкъокъухэм ахэлэжээнэу игыо ифэщыгъ.

— Клэлэгъэджэ дэгъухэр слагагъ, — ело Аслъан, еджэныр шлу зэригъэгъуштыгъэр ахэм зэрэшлушлагъэм кыкылигъэхыгъ. — Лыхыурэе Хьаные хысапыркэ тыригъаджэщыгъ. Хэгъэу зэошом иветеранэу Лыхыурэе Аюбэ тарихымкэ тиклэлэгъэджагъ, тикласс ипэцагъ. Клэлэгъэджэ дэгъуэгъэх физикэмкэ тезыгъаджэщыгъэ Артем Карагезян, физкультурэр тэгъэшлыщыгъэ Бэрэтэрэ Хысэ. Ахэм шлэныгъэу кыгъагыгъэр ары нэужым еджэныр лыдгъэклетэнымкэ зышлуагъэ кытэкыгъэр.

Аслъан псэолъэшл сэнэхьатым ицлыкыгъом кышхыгъагъэу клэхьопсыщыгъ. Илэгъу шьэо-жыкыгъэр космонавт е мэшлогъэ-кыуасэ хъушхыгъэу алоштыгъ, еж унакыу ашлырэм еплъэу, чырбыщыр зэтэзылхыгъэрэм «волейб-ник» шлошлэу лыплъэу сыхьа-тыри щытын ыльэкыштыгъ. Ащыгъум адыгэ къоджэ шьэо-жыкыгъэу цыкыур хэгъэу щызэ-лэахыгъэр псэолъэшлэхэм ащы-хъуным егупшысэщыгъэп.

Гурыт еджаплэр кызыуэхым сыд фэдэ факультет члэхьан амал илагъ, дэгъу дэдэу зэреджа-гъэр къэзыушыгъагыгъэр тхылъыр ылыгъыгъ, ау ицлыкыгъом кы-щыублагъэу зыфалэрэ псэо-лээшл сэнэхьатым блэкыгъэп. Ащыгъум мэкъумэщ институтэу, джы университет, Краснодар дэтым псэолъэшлынымкэ фа-культет апэрэу кышхыгъагъ, джащ Аслъан итхылыгъэр ритыгъэх, зыпары пэрыохыу кыфэмыхыуи члэхьагъ.

Еджэным шлулэгъоу фырилэр ащи щылыгъэклетогъ. Клэу ишлэ-ныгъэ кышхыгъэр псынклэу кыуыбытыщыгъ, анахы дэгъоу еджэхэрэм ащыщыгъ. Зэхэщэкло чанэу зэрэщыгъымы кыдэджэхэрэм псынклэу гу кылыгъагы, апэ купым, нэужым курсым япашэу ашыгъ. Ащ фэдиз лэф зыплъэ илэ клалэм спортыр члэдзыгъэп, дзюдом, самбэм апылыгъ, зэнэкъокъухэм апэрэ чыплэхэр кыащыщыгъ. Етлани, Аслъан дахэу Кавказ ис лъэпкыгъэм якыашхыгъэр кышхыгъэх.

— Обществэнэ лэфыр сыд-гъокыи кысфэкыныгъэп. Чеш-скэ «Татрэм» (ар ижыкыкэ Че-хийем кышхыгъагъэу автома-шин) сыфэд сэ. Ар зыпары имылыгъэу нэклэу щэтэфэклэ ыльахыгъэр зэблэхэзэ мэхэр-рэгъу, заушэккэ дахэу кыкы-кыкы, — мэхшы Аслъан.

Аслъан непэ лъэгалэу зыте-тым нэсыным пэе гъоу псынклэп кыкыгъэр. 1980-рэ илъэсхэм аклэм псэолъэшл организацие-хэм япашэхэм техникэр пыутэу ащэжыгы, цыфхэр лэжыапкэ ямылэу кыгъанэщыгъэх. Аслъан зэхьокыныгъэхэм кыгъэ-щтагъэп. Псэолъэшл сэнэхьатым хэшлык ин физикэ цыфхэр гъусэ ышхыи лэфлэныр лы-гъэклетогъ. Сыд фэдэрэ псэо-лээшл е гъэцэккыгъын лэф-шлэни аштэщыгъ, шапхэхэм адитэу зыфэгъэзагъэхэр ашы-

ным, игыом атыным Аслъан ыналэ тыригъэтыщыгъ. Ащ фэдэу лэфлэныр шлу зэри-лэгъуэрэм, щэлагъэу илэм яшлуа-гъэккэ хызмэтшлалэр а охтэ кынхэм кыащыгъ. Арэу щы-тымы, арэп еж зэрыгушхорэр, цыфэу кыгоуцагъэхэр, янэ-ятэу сыдигъокыи клэгъэкъон кыфэхыгъэхэр ары.

Нэхэе Аслъан зипэщэ АО-у «Краснодарская-1» зыфилорэм субъектымкыи, цыфхэмкыи мэх-хэнэшхо зилэ псэолъэ зэфэ-шхыгъагыгъэ Краснодар краим-рэ Адыгеимрэ ащыгъэуцугъ. Зэклэми ацлэ кылогъуай, ау... Гуцылэм пэе, Тэхьутэмыкыо-е районым щылажыгъэр хызм-этшлалэхэу жы хыгъэ плен-кэм икларыкыу нэмык пкы-гъохэр зыщыгъащыкыжыгъэр, лэшлу-лэшлухэр кызыгъащыгъэр зычлэтхэр зилэшлагъэр «Красно-дарская-1-р» ары.

Джащ фэдэу псэуплэ комплек-сышхыгъэу «Москва», «Арбат», «Кутузовский» зыфилорэр, Краснодар краим истанции-у лыыр зыщыгъэр, краим и Се-верскэ район кышхыгъагъэу нэжыкыкэ лагерэу «Дубрава» зыфилорэр, Курганинскэ райо-ным истанцииу Родниковскэм щэгъэпсыгъэ реабилитационнэ Гупчэр зычлэт унэхэр, нэмы-кыгъэхэр Нэхэе Аслъан зипэщэ предприятием ышхыгъэх. Соци-альнэ, промышленнэ е мэкыу-

мэх хызмэт псэуалэу ква-дратнэ метрэ мин 250-м ехыу, псэуплэ квадратнэ метрэу мил-лионым ехыу зэклэмкыи Адыге-им, Краснодар краим ыкли Тверской хэкум ащыгъэуцугъ.

Аслъан игугъу кызыпшыккэ ар зыпарэми фэмыдэу, ыныбжы кышхыгъагъэу, энергие мыушхыжы зилэ цыф зэлухыгъэу зэклэми кыало. Чэщ-зымафэм зэшлу-хыгъэу ащ ыкыуачлэ кышхыгъэр фэдиз зыукокыгъэу щылэр маккэ. Адыгеимрэ Пшызэ шьо-лыррэ гъэхьагъэу ащышхыгъэр зэклэри кылогъуай. Тынэу, цлэ лъаплэу кылыжыгъэр зы тхылъ дэгъу хъушхыгъэу... Ащ фэдиз зы щылэныгъэу гъоу цыфым щы-шлэн елэхыгъэу...

«Аслъан гуклэгъушхо хэлъ, цыфхэр шлу елэхыгъэу» ало Пшы-зэ шьолырымрэ Адыгеимрэ ащыпсэоу ишлуагъэу зэригъэкы-гъэхэм. Ащ фэдэу шлу зыфилла-гъэу е зэригъэхэм япчэагъэ маккэу план лъэкышхыгъэу. Ана-

хыу нэж-лужыгъэр сабыл-хэмрэ ыналэ зытетыр. Ветеран-хэм ялофхэм афэгъэзэгъэ ор-ганизацие-хэм лъэшэу аделэ, клэлэцлыкыгъэм, зыпсауныгъэу пыч фэхыгъэхэм апае зэхэщэгъэ фондэу ишлуагъэу зэригъэкыгъэр зэп ыкли план. Краснодар ина-роднэ хорхэм ащыщэу «Люба-ша» зыфилорэм хэтхэр кы-зэрэфэрэзэхэр кыгъэшхыпкы-жыным, гуапэ щэгъэхуным пэе адыгъэккэ оред зэрагъэ-шлагъэу кыало. Кышхыгъэу Теуцожь районым ит саугъэтхэм ягъэккыжыны ащ илахышхо хылыгъагъ.

Джа зэклэмэ адалоу спортым джыри пыл.

— Футболы, волейболы, теннисы сикласэх, — мэхшы Аслъан.

— Илъэс 25-рэ хыгъэу, мэх-фэку мафэ къэс футбол сешлэ. Тикомандэ бэшлагъэу зыгъэхьа-гъэр, кыулыкыу зэфэшхыгъэхэм, хызмэтшлалэхэм япашэх на-хыбэу хэтыр, ау футболым зэклэри зэфэдэ ешы. Зы нэ-бгырэ ащыщ ушхыгъэу горэ кымыгъотэу, лэфэу ялэр зэккэ члэдзыш, футбол ешлэнхэу мэх-фэку къэс кыкылох.

Аслъанрэ ишхыгъэу Гош-нагорэ шьаорэ пшашхыгъэр зэдалыгъ. Байзэт ятэ ильагъо теуцагъ, ар псэолъэшл. Фатимэ медицинэм ыльэныгъэккэ зы-гъэзагъ, неврологэу лэф ешлэ, Краснодар краим имедицине колледж ипаш, медицинэ нау-кэхэмкэ кандидат. Къорэльфэу ыкли пхьорэльфэу Аслъан тфы ил. Ахэм ыпсэ зэрахэтлагъэм, ашлэи-гъор афиллэмэ гухэхьо-шхо зэрэхигуатэрэм емызэщэу кытегушхыгъэу ыльэкышхыгъэу.

Сыда цыфэу шлу ыльэгъуэрэ сэнэхьатым ильэгалэхэм анэ-сыгъэм, зиунагъо насып илтым узэрэфэлэушхыгъэр? Джащ тетэу сыдигъокыи насыпшлэнэу, ыгу-ккэ чэфынэу, илофшлэн гъэхьа-гъэу щышхыгъэр ахэхьоу зэпы-тынэу фэтэлэ.

ХЪУШТ Зар.

Журналэу «Зэкъошныгъэм» имэфэкI

Литературнэ-художественнэ альманахэу «Зэкъошныгъэм» иапэрэ номер кызыдэкIыгъэр ильэс 75-рэ мэхъу.

ЗЭКЪОШНЫГЪ

ЗЭКЪОШНЫГЪ

Адыгэ литературэ ныбжьыкIэм лъэбэкъу теубытагъэхэр ышIынымкIэ щэч хэлъап ащ ишIуагъэ лъэшэу кызырэкIуагъэм. АдыгабзэкIэ произведенийэхэм яапэрэ сборникэу «Адыгэ Iэдэбыят угъоигъэхэр» 1924-рэ ильэсым кыдэкIыгъ. Ащ кыкIэлъыкIуагъэх «Псалъ» (1925), «Адыгэ шхъафит» (1929), «ИлъэсипшI» (1932) зыфиIорэ сборникэу Адыгэ автоном хэкур зызэхашагъэр ильэси 10 зэрэхъурэм ипэгъокIыгъэр. 1934 — 1941-рэ ильэсхэм ильэс пэпчъ кыдэкIыгъ литературнэ-художественнэ сборникэу «Тихахъо» («Наш рост»). 1947-рэ ильэсым кыщегъэжьагъэу Адыгэ тхэкIо организациеи ишIэ хэлъэу, ишIоигъоныгъэкIэ литературнэ-художественнэ альманахэу «Зэкъошныгъэр» кыдэкIы хъугъэ. Ащ иапэрэ тедзэгъу адыгэ тхэкIохэу Т. КIэрашэм, А. Хъэдэгъалэм, Хъу. Андырхъуаеи япроизведенийэхэр кыдэхъагъэх. Урыс усаIохэу А. Алигер ытхыгъэмэ ащышхэу Жэнэ Кырымызэ адыгабзэкIэ зэридзэкIыгъэхэр ыкIи Н. Некрасовым ипроизведенийэхэу ПэрэныкIо Мурат зэридзэкIыгъэхэр кыдэхъагъэх. А уахътэм, зэо кIэзыжъ лъэхъаным, альманахыр ильэсым зэ кытырадзэщтыгъ. ШыIэныгъэр игъорыгъоу нахъ зыпкI иуцожьыштыгъ ыкIи Адыгэ автоном хэкум лъэныкIуабэкIэ гъэхъагъэхэр ышIыхэу ригъэжьагъ: мэкъумэщымкIэ, промышленностымкIэ,

гъэсэнныгъэ-шIэныгъэмкIэ, культурэмкIэ, литературэмкIэ, Лъэпкъ литературэ ныбжьыкIэм ипшъэрылъ ини тхэкIохэм, усаIохэм нахъ зэхашIэ мэхъу, ятворчествэ лъэныкIуабэкIэ гъэзагъэу кызыраушыхъатыштым Iоф дашIэ.

1964-рэ ильэсым кыщыублагъэу альманахыр ильэсым 4 кыдэкIы мэхъу. ЗэлъашIэрэ тхэкIошхоу, литературэр зыщыIэныгъэ шъыпкъэ хъугъэу, Адыгэ тхэкIохэм я Союз и Правление итхъаматэу МэщбэшIэ Исхъакъ игуапэу журналым иIофхэр зэрэкIэкIыгъэмкIэ кыддэгъошхэ:

— ТапэкIэ альманахыр ильэсым зэ кыдэкIыштыгъ, ар икIоу цыфI жъугъэхэм зэрищыкIагъэм фэдэу аIэкIэхъанэу хъуштыгъэп, нахъыбэрэмкIэ тхэкIо нахъыжъ зыщыпIлым ятхыгъэхэр ары ащ дэтыгъэхэр, тучанхэм заратыкIи, хъатэу амыщэфэу ателыштыгъ. А зэкIэм ялытыгъэу, шIэгъэн фаеи сегупшысагъ: журналым кыдэхъэрэ темэхэм ыкIи авторхэм ахэгъэхъогъэныр, кIэлэцIыкIухэм апаехэр ащ гуадзэу фэшIыгъэныр, публицист жанрэр гъэлъэшыгъэныр, хэкум ицIыф пэрытхэм — лэжьэкIо Iапшъэхэм, шыIэклакIэм зыпъэкI-кIуачIэ хэзылхъэхэрэм яхъылIэгъэ очеркхэр кыдэгъэхъэгъэнхэр, журналым кIуачIэ нахъ гъэлъэшыгъэныр, тхэкIэ тэрэз зылэкIэлхэр хэгъэлэжьэгъэнхэ фэгъэх.

Адыгэ лъэпкъым автоном шыIакIэр

зэригъотыгъэр, хэкум шIоу ышIэрэр, ылэжьырэр кыIотыкIыгъэн фэгъгъ. Мы Iофым изэшIохынкIэ апэрэигъэр — партией ихэкIу комитет пропагандэмкIэ иотдел зыфэбгъэзэныр, уяупчIыжыныр, изыи кызыуатыкIэ, Iофыр лъыбгъэкIотэныр. Арэушхэу сэ сшъхъэкIэ сшIыгъэ, пропагандэмкIэ отделым ипашхэу шытыгъэ Натхъо Чэмал зэкIэ зыфэсэлъатэм, сшIошI-еплъыкIэ кыдыригъэштагъ.

— Апэрэ лъэхъаным «Зэкъошныгъэр» нэклибгъо 12 зэрэхъуштыгъэр ыкIи зэ ильэсым кызырэдэкIыштыгъэр. 1964-рэ ильэсым кыщыублагъэу «Зэкъошныгъэр» мэзишым зэ, ильэсым 4 кыдэкIы мэхъу. Кыдахъэрэ темэхэр нахъ зэфэ-шхъафхэу, хэкум щыхъурэ-шышIэрэ Iофыгъохэр зыщыкIэгъэтхыгъэ гушылэхэр, адыгэ литературэм зызэришхэрэм ишхысэхэр, прозэр, поэзиер, кIэлэцIыкIухэм апае атхыхэр шхъафэу, критикэр ыкIи библиографиер, очеркхэр, фельетонхэр нахъ игъэкIотыгъэу кыда-хъэхэ хъугъэ. Журналым итеплъи кыIуатэрэм диштэу, ыкIышхо ренэу лэжьэкIо е сабыI гушIубзыур, адыгэ пшъэшIэ дэхэ лъэгъупхэр, къэшъокIо цIыкIухэр тетхэу, кызызэгъопхыкIи, кыIуатэрэм диштэрэ сурэтыр дэшIыхъагъэу, нахъ зиштагъэу кыдэкIы мэхъу. ЫпкIэ фэмыдэжьэу, тызэригъэгумэкIэу, тызэрегъурэм нэмыкIэу, цыфхэр — адыгэхэр кIэтэгъатхэ, ар зэфэдэкIэ Адыгэ

хэкум шашIэ мэхъу. Я 60 — 70-рэ ильэсхэм хэпшыкIэу, усэн-тхэн зэчый зыхэлхэри нахъыбэу къэнэфагъэх — Д. Нэхар, Н. Къуекъор, Н. Бэгъыр, Къ. КъумпIылыр, мыхэм анэмыкIхэри.

Адыгэ литературэм итемэхэми нахъ заушъомбгъу, ахэр нахъ гъэшIэгъонэу кыIотыкIыгъэ мэхъу. Ауэе журналэу «Зэкъошныгъэр» адыгэ шыIэклэ-псэу-кIэм шыщ мэхъу. Ащ плуныгъэ-гъэсэнныгъэ мэхъанэшхо зэриIэр къэнафэ. НэклибгъуитIу хъоу кIэлэцIыкIухэм апаекIэ «Жъогъобын» цIэу зыфэтшIыгъэр дэдагъэу кыдэкIыштыгъ. Адыгабзэр, адыгэ литературэр зые лъэпкъым а зэкIэм нахъ пэблагъэ ашIыштыгъ, унашхо пэпчъ ар арыхъэ хъугъэ, кIэтхэгъур дэгъоу рекIокIыштыгъ.

— Хэтэ мы уахътэм «Зэкъошныгъэм» иредаторыгъэр?

— 1964-рэ ильэсым «Зэкъошныгъэм» иапэрэ номерэу кыдэкIыгъэм иредаторыгъэр ыкIи мы Iоф иныр лъызгъэкIотагъэр тхэкIо нахъыжъэу Д. Кэстанэр ары. Редколлегием нэбгыриплI хэтыгъ, сэри ахэм сащышхыгъ.

— Непэрэ мафэм кыдэкIырэ журналэу «Зэкъошныгъэм», нахъ тэрэзэу къэпIон хъумэ, «Литературнэ Адыгеим» ыкIи кIэлэцIыкIухэм апаекIэ адыгабзэкIи ыкIи урысыбзэкIи кыдэкIыхэрэ «Жъогъобыным», «Родничок Адыгеи» зыфиIорэм яредатор шхъа-Iэр оры. Зыгагъэшъыпкъэжьа мы журналиплIым?

— Уиамал-лъэкI нахъ пытэ къэс, плуныгъэ-гъэсэнныгъэми нахъ зештэ. Непэти Адыгэ Республикэ литературнэ-художественнэ ыкIи общественнэ-политическэ журналхэу «Зэкъошныгъэр», «Литературнэ Адыгеир», кIэлэеджакIохэм апае «Жъогъобыныр» ыкIи «Родничок Адыгеир» кызырэдэкIхэрэр тилитературэ зызэриштагъэм, зэрэхъахорэм, литературэр, шыIэныгъэр кIэлэцIыкIухэм шIу ягъэлэгъугъэнхэмкIэ, ягупшысэ хэгъэхъогъэнымкIэ ыкIи зыкызылэуегъэхыгъэнымкIэ мэхъанэшхо зилэх. Непэмы журналхэм якыдэгъэкIын тхэкIохэм, усаIохэм язакъоп дэлажьэхэрэр. Къэтхэх шIэныгъэлэжьхэр, журналистхэр, сурэтышIхэр, цыфIуш кызырэкIохэр; ахэм ахэтых зиеплъыкIэ-шIошхэр адыгэ литературэм ипроизведение зэфэшъхъафхэмкIэ гъэшIэгъонэу кызыIотыкIыхэрэр, тхэн-гупшысэнным пыщагъэхэу, зэчый зыхэлхэр. ТикIэлэцIыкIухэри джащ фэдэх, «Жъогъобыным» ыкIи «Родничокым» къэтхэх, усэ цыкIухэр, ясурэтхэр, пышхысэхэр кыгъэхъых, джауэ гупшысэ дунаим хэуцох.

— Тхъауегъэлсэу, Исхъакъ, уахътэ кыхэлпхи гушIыгъу укызырэдфэхъу-гъэмкIэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

«Таврида.АРТ» зыфиIорэм зыфагъэхъазыры

Фестивалэу «Таврида.АРТ» зыфиIорэр шышъхъэлум и 15-м кыщегъэжьагъэу и 19-м зэхашэщт.

Хабзэ зэрэхъугъэу, Iофтхъабзэр Республикэу Кырым шыкIошт. КультурэмкIэ, искусствэмкIэ ыкIи креативнэ индустриемкIэ лъэныкIо зэфэшъхъафхэм афэгъэзэгъэ арт-еджэпIэ 20 ащ зэрипхышты.

Лъэпкъ проектэу «Гъэсэнныгъэм» ишъолпыр проектэу «Развитие систе-

мы поддержки молодежи «Молодежь России» зыфиIорэм кыдыхэлпытагъэу фестивалыр зэхашэ.

Мы ильэсым ар яплIэ-нэрэщт. Урысыем ишъолпыр зэфэшъхъафхэм кырыкIыгъэ ныбжьыкIэхэр ащ цызэрэугъоитхы, шIэныгъэу, опыту аIэкIэ-лIымкIэ зэдэгъошхы.

Музыкант ныбжьыкIэхэм ягъусэхэу оредыIо цIэры-лохэу Баста, Лолитэ ыкIи нэмыкIхэр Iофтхъабзэм хэлэжьэщтых.

ЗэрагъэнафэрэмкIэ, шышъхъэлум и 16-м Баста, и 17-м Лолитэ оредхэр кылоштых. Джащ фэдэу UMA2RMAN, Ваня Дмит-

риенкэм, Александр Панаиотовым, ST, Burito, Александр Ивановым ыкIи купэу «Рондо» зыфиIорэм якъэгъэлэгъонхэм шIоигъоныгъэ зилэхэр яплъынхэ алъэкIышты. Ащ даIоу модэм ифестиваль, театрэхэм, командэу КВН-м, ежэ зэхалхъэгъэ оредхэм якъэлон, спортым, гъэсэнныгъэм япхыгъэ Iофтхъабзэхэм ахэлэжьэнхэ амал ялэщт.

Фестивалэу «Таврида.АРТ-м» еплъы зышIоигъохэр бэдзэогъум и 15-м нэс «tavrida.art» зыфиIорэм зыщатхынэу шытыгъ. ЫпкIэ

хэмылэу шоу 300 фэди-замэ, кыгъэлэгъон зэфэшъхъафхэм, урыс культурэм зыкыгъэлэтыжыгъэным фэгъэхыгъэ Iофтхъабзэхэм ахэр яплъынхэ амал ялэщт.

Пшъэрылъ шхъаIэу зэхэщакIохэм зыфагъэуцу-жыгъэр форумым кыра-гъэблэгъэрэ ныбжьыкIэхэр нэлуасэ зэфэхъунхэр, шIэныгъэу, опыту аIэкIэлымкIэ зэдэгъошхэр, цыфI цIэрылохэм гушIыгъу афэхъунхэр, зэхыхыгъэр нэужым ялофшIэн шыпхырашыным фэгъэсэгъэнхэр ары.

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие итхьаматэ ихэдын ехьыллагъ

Федеральнэ законэу N 67-р зытетэу «Урысые Федерацием игражданхэр хэдынхэм ыкIи референдумым ахэлэжьэнхэмкIэ фитыныгъэу ялэхэм ягарантие шхьалэхэм яхьыллагъ» зыфилорэм ия 28-рэ статья ия 4-рэ ыкIи ия 13-рэ пунктхэм, Адыгэ Республикэм и Законэу N 129-р зытетэу «Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие ехьыллагъ» зыфилоу 1999-рэ илъэсым мэкъуогъум и 1-м кыдэкIыгъэм ия 10-рэ статья ия 1-рэ ыкIи ия 5-рэ лахьхэм, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэ хэдыгъэнымкIэ шьэф мэкъэтынэу кIуагъэм икIэуххэм афэгъэхьыгъэ протоколэу N 1-у лъытэкIо комиссием зэхигъэуцуагъэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышIыгъ:**

1. Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Сэмэгу Нурбый Амэрбый ыкIор хэдыгъэнэу.

2. Мы унашъор республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» кыыхагъэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Н. А. СЭМЭГУ

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХьАЦIАЦI

кь. Мыекъяупэ,
бэдзэогъум и 11, 2022-рэ илъэс
N 1/1-8

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэ игуадзэ ихэдын ехьыллагъ

Федеральнэ законэу N 67-р зытетэу «Урысые Федерацием игражданхэр хэдынхэм ыкIи референдумым ахэлэжьэнхэмкIэ фитыныгъэу ялэхэм ягарантие шхьалэхэм яхьыллагъ» зыфилорэм ия 28-рэ статья ия 8-рэ ыкIи ия 13-рэ пунктхэм, Адыгэ Республикэм и Законэу N 129-р зытетэу «Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие ехьыллагъ» зыфилоу 1999-рэ илъэсым мэкъуогъум и 1-м кыдэкIыгъэм ия 10-рэ статья ия 1-рэ ыкIи ия 5-рэ лахьхэм, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэ хэдыгъэнымкIэ шьэфмэ къэтынэу кIуагъэм икIэуххэм афэгъэхьыгъэ протоколэу N 2-у лъытэкIо комиссием зэхигъэуцуагъэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышIыгъ:**

1. Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэ игуадзэу Майор Елена Николай ыпхъур хэдыгъэнэу.

2. Мы унашъор республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» кыыхагъэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Н. А. СЭМЭГУ

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХьАЦIАЦI

кь. Мыекъяупэ,
бэдзэогъум и 11, 2022-рэ илъэс
N 1/2-8

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарь ихэдын ехьыллагъ

Федеральнэ законэу N 67-р зытетэу «Урысые Федерацием игражданхэр хэдынхэм ыкIи референдумым ахэлэжьэнхэмкIэ фитыныгъэу ялэхэм ягарантие шхьалэхэм яхьыллагъ» зыфилорэм ия 28-рэ статья ия 8-рэ ыкIи ия 13-рэ пунктхэм, Адыгэ Республикэм и Законэу N 129-р зытетэу «Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие ехьыллагъ» зыфилоу 1999-рэ илъэсым мэкъуогъум и 1-м кыдэкIыгъэм ия 10-рэ статья ия 2-рэ ыкIи ия 8-рэ лахьхэм, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэ хэдыгъэнымкIэ шьэф мэкъэтынэу кIуагъэм икIэуххэм афэгъэхьыгъэ протоколэу N 3-у лъытэкIо комиссием зэхигъэуцуагъэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ышIыгъ:**

1. Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу ХьацIэцIэ Фатимэ Зауркьан ыпхъур хэдыгъэнэу.

2. Мы унашъор республикэ гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» кыыхагъэутыгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Н. А. СЭМЭГУ

Адыгэ Республикэм хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссие исекретарэу Ф. З. ХьАЦIАЦI

кь. Мыекъяупэ,
бэдзэогъум и 11, 2022-рэ илъэс
N 1/3-8

Адыгэ Республикэм и Конституционнэ закон

Адыгэ Республикэм и Конституциие гъэтэрэзыжьынхэр фэшIыгъэнхэм ехьыллагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2022-рэ илъэсым мэкъуогъум и 8-м ыштагъ

(КызыкIэпIорэр бэдзэогъум и 6-м кыдэкIыгъэ номерым ит).

в) Адыгэ Республикэм игъэцэкIэкIо кьулыкIухэмрэ Адыгэ Республикэм икIэралыгъо хабзэ инэмыкI кьулыкIухэмрэ зэрэздэлэжьэштхэ шыкIэмкIэ егъэгъуазэх, Урысые Федерацием ихэб-зэгъэуцугъэ диштэу Адыгэ Республикэм игъэцэкIэкIо кьулыкIухэр гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ кьулыкIухэм, ахэм ячIыплэ кьулыкIухэм, чIыплэ зыгъэлорышIэжьынымкIэ кьулыкIухэм, Урысые Федерацием ихабзэ исистемэ зыкI хэхьэрэ нэмыкI кьулыкIухэм зерадэлэжьэштхэ шыкIэр егъэнафэ;

г) Адыгэ Республикэм и Конституциие диштэу Адыгэ Республикэм игъэцэкIэкIо кьулыкIухэм ясистемэ ягъэпсыкIи егъэнафэ;

д) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет зэхещэ, ар зэрэздэгьратIупшыжьырэ ехьылIэгъэ унашъори ештэ;

е) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм кызырэдэдыригъаштэрэм тетэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьамати, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхьаматэ игуадзэхэри IэнатIэхэм алуегъахьэх ыкIи алуегъэкIыжьых;

ж) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет илофшIэн илъэныкIо шхьалэхэр кьегъэнафэх;

з) мы Конституциием ия 70-рэ статья ия 1-рэ пункт иподпунктэу «г»-м диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет Iоф зеришIагъэм ехьылIэгъэ отчетхэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм кыгъэхьазырыгъэ IофыгъохэмкIэ отчетхэу илъэс къэс кышIыхэрэр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм рехьылIэх;

и) фитыныгъэ иI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм изимычэзыу зэхэсыгъо зэлугъэкIэгъэнымкIэ дэунэу, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и КонституцииекIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм фагъэнэфэгъэ пIальэм нахь пасэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэу хадзыгъакIэм иапэрэ зэхэсыгъо зэлугъэкIэнэу;

к) совещательнэ голос иIэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илофшIэн хэлэжьэн фит;

л) Урысые Федерацием ишьошIырхэм яхабзэ зэрэздэхаштэрэм ехьылIэгъэ федеральнэ законом кызырэшIыдэлъытэгъэ шыкIэм тетэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иполномочиехэр ипIальэм кыпэу зэригъэтылIыжьхэрэм ехьылIэгъэ унашъор ыштэн фит;

м) федеральнэ законхэмкIэ ыкIи (е) Адыгэ Республикэм изаконхэмкIэ чIыплэ зыгъэлорышIэжьынымкIэ кьулыкIухэм афэгъэгъэгъэ къэралыгъо полномочие заулэхэр чIыплэ зыгъэлорышIэжьынымкIэ

кьулыкIухэм зэрагъэцакIэхэрэм гъунэ лъыфыгъэнымкIэ муниципальнэ образованием ипащэ, чIыплэ администрацием ипащэ пшIэрылIэу иIэхэр зэримыгъэцакIэхэрэм е зерищыкIагъэм лъыкIахьэу ахэр зэримыгъэцакIэхэрэм пае фигъэпIтэнэу, выговор ритынуу фитыныгъэ иI;

н) муниципальнэ образованием ипащэ, чIыплэ администрацием ипащэ иIэнатIэ IуигъэкIынуу фитыныгъэ иI Адыгэ Республикэм и ЛIышхьэ мы статьям иподпунктэу «м»-м диштэу муниципальнэ образованием ипащэ, чIыплэ администрацием ипащэ зыфигъэпытэгъэ, выговор зыритыгъэ нэуж мазэм кыкIоцI иполномочиехэм ашхьэдэмыкIэу щыкIагъэу кыфальэгъугъэхэр зыдимыгъэзыжьхэкIэ;

о) чIыплэ зыгъэлорышIэжьыным ехьылIэгъэ федеральнэ законом кызырэшIыдэлъытэгъэ шыкIэм тетэу фитыныгъэ иI муниципальнэ образованием илIыкIо кьулыкIу зыфигъэгъэнэу муниципальнэ образованием ипащэ иIэнатIэ IугъэкIыжьыгъэным фэгъэхьыгъэу, чIыплэ зыгъэлорышIэжьынымкIэ кьулыкIу ипшIэрылIхэр ренэу ымыгъэцакIэхэ зыхьукIэ;

п) гъэцэкIэкIо хабзэм ифедеральнэ кьулыкIухэмрэ Адыгэ Республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ кьулыкIухэмрэ яполномочиехэм ащыщхэр зэрафагъэгъэхэрэм ехьылIэгъэ зэзэгъыныгъэхэр адешIы;

р) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ипроект, Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет зэрагъэцэкIагъэм ехьылIэгъэ отчетыр, Адыгэ Республикэм икIэралыгъо программэхэр зэрагъэцакIэхэрэм фэгъэхьыгъэ докладыр Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм рехьылIэх;

с) Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илъэс къэс тхылI Iэклэгъахьэ;

т) федеральнэ хэбзэгъэуцугъэмрэ Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэрэ адиштэу Адыгэ Республикэм игъэцэкIэкIо кьулыкIухэм япащэхэри, нэмыкI пащэхэри IэнатIэхэм алуегъахьэх ыкIи алуегъэкIыжьых;

у) Адыгэ Республикэм иофициальнэ лIыкIохэр егъэнафэх ыкIи IэнатIэм IуегъэкIыжьых;

ф) Урысые Федерацием и Конституционнэ Хьыкум зыфигъэгъэнэу фитыныгъэ иI;

х) Адыгэ Республикэм икIэралыгъо тынхэр афэгъэшIуашэх;

ц) Адыгэ Республикэм и ЛIышхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрациие зыкI зэхещэ;

ч) федеральнэ законхэм, Адыгэ Республикэм и Конституциие, Адыгэ Республикэм изаконхэм адиштэу нэмыкI полномочиехэри егъэцакIэх.

(Джыри кыкIэпIыкIошт).

Гандбол. Суперлига

Лъапсэм кыфэзыгъэзэжьиэрэр лъэкIуатэ

МыекIопэ гандбол бзылфыгъэ командэу «АГУ-Адыифым» 2022 — 2023-рэ илъэс зэнэкьокъум зыфегъэхъазыры.

— Суперлигэм командэ 13 щызэдешIэшт. 2021 — 2022-рэ илъэс зэнэкьокъум аужырэ чIыплэр кыщидэзыхыгъэ «Уфа-Алиса» зыфиIорэр суперлигэм хэгъэкIыгъ, — кытиIуагъ «АГУ-Адыифым» итренер шъхалэу, Урысыем изаслуженнэ тренерэу Александр Реввэ.

— **Китаим икомандэу «Феникс» зыфиIорэр, «Балтийская Заря» Санкт-Петербурге суперлигэм кызырэхъагъэхэм сыда къянIолIэщтыр?**

— «Фениксыр» Москва щешIэшт. Китаим тыклон ищыкIагъап. Санкт-Петербург иклуб хэгъэгум изэнэкьокъоу апэрэ купым щыIуагъэм кыхэкIыгъ.

— **Суперлигэр купитIоу гоцыгъэу 2021 — 2022-рэ илъэс зэнэкьокъум ишъуэхэлэжьагъ. ИшIуагъэ кэIуагъа?**

— Урысыем гандболымкIэ и Федерацияе командэхэм ялэIуэхэр кыдилытэхэ, нахъыпэкIэ тызэрешIэщтыгъэм фэдэу зэнэкьокъур зэхичэнэу унашъо ышIыгъ. Суперлигэр мыгощыгъэу командэхэр зэдешIэщтых. КупитIоу тызэрагощыгъагъэм ишIуагъэ кэIуагъап.

— **«АГУ-Адыифым» хэта хэкIыжьиэгъэр?**

— Ар упчIэ шъхалэхэм ахэсэ-лпытэ. Алина Морозовар, Юлия-на Скнар «Кубань» Краснодар аштагъэх. Къэлэпчъэлутэу Дарья Ламзинар дэгъоу ешIэщтыгъ, ау гандболым хэкIыжьианэу рихъухагъ. Унагъо ихъанэу зигъэхъа-

зырыгъ. Маргарита Дмитриевар гандболым хэкIыжьи.

— **Хэта къежъугъэблэгъагъэр?**

Къэлэпчъэлутэу Регина Якуповар, 2021 — 2022-рэ илъэс зэнэкьокъум къэлэпчъэм Iэгъаор гъогогъуи 127-рэ дэзыдзагъэу Екатерина Голуновар клубэу «Адыифым» тштагъэх. Тири «Уфа-Алисэм» щешIэщтыгъэх. Элина Сидинар «Динамо» Волгоград кыхэтщыгъ, ыпэкIэ щешIэ.

— **Александр, зэхъокIыныгъэхэр зэдгъапишэхэ тиIоигъу. «Адыифыр» нахъ нымтэ хъугъа?**

— СшIэрэп. Зэнэкьокъум кыгъэлэпчъэу зэхъокIыныгъэхэм яшIуагъэу кэIкIоштыр.

— **«Адыифыр» иешIаIэ лъыхъун, сэнаущыгъэ зыхэлъ ныбжьыкIэхэр**

«Адыиф-2-м» кыхищын-хэ фагъу зылтытэрэмэ аде-огъаишта?

— Адезгъаштэ сшIоигъу. ГандболымкIэ спорт еджапIэ тIл, кIэлэ-цIыкIуэхэр, ныбжьыкIэхэр щытэгъасэх. Ахэр арых тигугъаплэхэр.

— **Гандболым хэгъозагъэхэу опыи ин зилэхэр къежъугъэблэгъэнхэу ишъуегупшыса?**

— «Адыифыр» ауж кынэрэ клубхэм ащыщ. Опыт ин зилэ ешIаIо МыекIуапэ къебгъэблэгъэныр кын. Тиамалхэр кыдэтэлытэх...

— **Пшъэрылгъ гъэнэфагъэ ишъуиIу илгъэсыкIэ ешIэгъум ишъуэхэлэжьэщта?**

— Апэ ит команди 8-мэ тахэфэным тыфэбэнэщт.

— **Зэнэкьокъур сыдигъо ежъугъэжъэщт?**

— Iоныгъом и 10-м «Луч» Москва МыекIуапэ тыщыIуIкIэнэу щыт. Джьрэ уахътэ стадионим, МыекIуапэ имэзыжьиэхэм, спорт псэуалэхэм «Адыифым» защегъэхъазыры. ЕшIаIо хэм кIуачIэр апсыхъэ.

— **Мэшэлахъ. МыекIуапэ жьыр щыкIабз, чIыопсыр дахэ, кыуигъхъэпсхэм гур кIалэты.**

— Адыгеир шъолпыр гъэшIэгъон, зыщыпсэурэ чIыплэр дахэшъ, дэхэ дэд. ЗекIо къаIо хэрэм, хъаIкIэхэм типсэукIэ ашIогъэшIэгъон. Республикэм, клубэу «Адыифым» спортсмен цIэрыIуабэ щагъэсагъ. Адыгеим и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат тызыIокIэм, тимурадхэм игъэIотыгъэу татэгущыIагъ. «Адыифым» хэхъоныгъэхэр ышIынхэм тишъыпкъэу Iоф дэтшIэщт. Джэнчэтэ СунIан лъапсэ зыфишIыгъэ гандбол клубым ишэн-хэбзэшIуэхэр кIэлэ-тыжьигъэнхэм тыпылъ.

— **Спартакиадэр апэрэ ушэтынIэ ишъуфэхъушт.**

— Шышъхъэлум и 20 — 29-м Урысыем и Спартакиадэ тыхэлэжьэщт. Егъэжъэплэшум лъэпсэ-шIу щытшIы тшIоигъу.

— **Шъуимурадхэр кы-жъудэхъунхэу игъуфэ-тIо.**

— Тхъауегъэпсэу.

**Зэхъыщагъэр
ыкIи кыдэзы-
гъэкIырэр:**

Адыгэ Республикэм лъэпкэ IофхэмкIэ, IэкIыб къэратхэм ашы-псэурэ тильэпкэ-гъухэм адырIэ зэлхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер зылэ-
шыIэр:**

385000,
къ. МыекIуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къаIыхырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапэхэу зыпчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагъу 1,5-рэ дэлгъэу, шрифтыр 12-м нахъ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожьых.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, теле-радио-кытэ-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIоры-шIапIэ, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зышыхауырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. МыекIуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкIэмкIи
пчъагъэр
4799**

**Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1264**

Хэутыным узщы-кIэтхэнэу щыгъ уахътэр
Сыхъатыр
18.00

ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

**Редактор шъхалэр
Дэргэ Т.И.**

**Редактор
шъхалэм игуадзэр
МэшIэжъо С. А.**

**ПшъэдэкIыжъ
зыхъырэ секретарыр**

**Тхъаркхъо
А. Н.**

Баскетбол

Апшъэрэ купым щешIэщт

МыекIопэ баскетбол командэу «Динамо-МГТУ-м» 2022 – 2023-рэ илъэс ешIэгъум зыфегъэхъазыры.

— Зыгъэлсэфыгъо мафэхэм ауж командэр тыгъоижьыгъ, — кытиIуагъ «Динамо-МГТУ-м» итренер шъхалэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым.

Урысыем и Кубок кыдэхыгъэным фэгъэхыгъэ ешIэгъухэр Iоныгъо мазэм рагъэжъэщтых.

2021 – 2022-рэ илъэс зэнэкьокъум «Динамо-МГТУ-р» суперлигэм щешIагъ, ятфэнэрэ чIыплэр кыдихыгъ. Мыгъэ купым ыцIэ зэбла-

хъугъ, «Апшъэрэ куп» фаусыгъ. ПэшIорыгъэшъэу зэнэкьокъум изэхэ-щакIохэм кызыралуагъэмкIэ, команди 9 зэдешIэщт.

«Динамо-МГТУ-м» зэхъокIыныгъэу илэр бэп. П. Сизовыр хэкIыжьиым имурад. А. Гапошыныр, В. Чичайкиныр, И. Александровыр, нэмыкIхэу опыт зилэхэр командэм кыхэнэжьиэгъэх. НыбжьыкIэхэу Д. Гороховым. М. НатIэкъом, фэшъхъафхэм ялэпэлэсэныгъэ хагъахъо, илъэс ешIэгъум зыфагъэхъазыры.

